

Underhåll stadsbiblioteket, Spelbomskan 16

Genomförandebeslut

Hemställan från fastighetsnämnden och kulturnämnden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Fastighetsnämnden medges rätt att genomföra projekt Underhåll av Stadsbiblioteket till en sammanlagd investeringsutgift om 260,0 mnkr.
2. Utgifterna för 2019 ska inrymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2020.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del, under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt ovan, följande.

Kulturnämnden medges rätt att teckna ett tillägg till hyresavtal med fastighetsnämnden med en tillkommande hyra om 7,0 mnkr år 1 till följd av investeringen.

Föredragande borgarråden Dennis Wedin och Jonas Naddebo anför följande.

Ärendet

De tidigare alternativ som utretts och som avsett omfattande ombyggnad, utveckling och renovering har visat sig inte vara ekonomiskt hållbara. Därför har fastighetsnämnden och kulturnämnden i ett gemensamt genomförandebeslut istället föreslagit att fastigheten underhålls till en investeringsutgift om 260 miljoner kronor.

De underhållsåtgärder som föreslås innebär ett ansvarstagande för fastigheternas fortsatta värde och säkerställer att kulturnämndens verksamhet kan fortgå utan att drabbas av akuta driftsstopp. De underhållsåtgärder som planeras inom en femårsperiod är uppfyllande av myndighetskrav, förbättrad brandsäkerhet, tekniska installationer, utvändigt renovering samt åtgärder av vatten och avlopp. De så kallade basarerna med externa hyresgäster behöver tomställas på grund av omfattande underhållsåtgärder. En översyn av fastigheterna kommer göras generellt för ökad barnsäkerhet och tillgänglighet.

Investeringsutgiften uppgår till 217 miljoner kronor, vilket innebär 260 miljoner kronor inklusive index. Efter 2025 då underhållsprojektet är genomfört tillkommer cirka 5 miljoner kronor per år för att fastigheterna ska fortsätta vara välskötta. Projektets påverkan på fastighetsnämndens resultatbudget bedöms som neutralt. Investeringen medför en ökad hyreskostnad för kulturnämnden om 7 miljoner kronor år 1 och hyresintäkter för externa hyresgäster kommer sättas marknadsmässigt.

Fastighetsnämnden har bedömt att investeringen inte kommer kunna rymmas inom den långsiktiga investeringsramen. Det utredningsarbete som härrör från tidigare utredningar om 57 miljoner kronor kommer belasta resultatet år 2019. Fastighetsnämnden uppger att den inte kommer kunna inrymma detta inom tilldelad budget för 2019. Kulturnämndens upparbetade kostnader om 6,5 miljoner kronor bedöms belasta årets resultat.

Beredning

Ärendet har initierats av fastighetsnämnden och kulturnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret konstaterar att planeringen av de tidigare alternativ som utretts överstiger de i inriktningsbeslutet bedömda utgifterna. En större ombyggnad och utveckling var också behäftad med stora risker till följd av markförhållanden, byggandens komplexitet och byggandens antikvariska värden. Ett flertal större projekt inom fastighetsnämnden har under senare år fördyrats väsentligt och såväl fastighetsnämnden som kulturnämnden har i uppdrag att arbeta för en ökad styrning av investeringar och tillkommande lokal- och driftskostnader.

Stadsledningskontoret anser därför att förslaget till genomförandebeslut omfattande underhållsåtgärder om 260 miljoner kronor är i enlighet med stadens investeringsstrategi och nämndernas uppdrag i kommunfullmäktiges budget för 2019.

Stadsledningskontoret föreslår att fastighetsnämnden medges rätt att genomföra projekt Underhåll av Stadsbiblioteket till en sammanlagd investeringsutgift om 260,0 mnkr. Utgifterna för 2019 ska inrymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2020. Vidare föreslås att kulturnämnden medges rätt att teckna ett tillägg till hyresavtal med fastighetsnämnden med en tillkommande hyra om 7,0 mnkr år ett till följd av investeringen.

Våra synpunkter

Stockholm ska fortsätta vara en levande, inkluderande, öppen och modern kultur- och evenemangstad. I det arbetet har Stockholms stad en viktig roll i att skapa goda förutsättningar för ett rikt kulturliv för alla stockholmare. Eftersom stadens resurser är begränsade behöver vi samtidigt säkerställa att skattebetalarnas pengar används på ett ansvarsfullt och effektivt sätt.

Stockholms stadsbibliotek invigdes 1928 och ansågs då vara ett mycket modernt bibliotek. Idag är biblioteket byggnadsminne med ett mycket stort bevarandevärde. Samtidigt är biblioteket och de intilliggande basarerna med sina hyresgäster i stort behov av renovering, och inga större investeringar har gjorts sedan 1980-talet. Under många år har det utretts och projekterats kring vad som är renoveringsbehovet, men också för en lämplig framtida användning. Det har vid tidigare tillfällen presenterats planer utan hållbara finansieringslösningar, vilket bland annat har skapat förseningar och osäkerhet för stadens biblioteksverksamhet. I många år har debatten om underhållsbehov av stadens stadsbibliotek pågått samtidigt som besluten saknats och byggnadernas renoveringsbehov vuxit.

Tyvär har staden arbetat felaktigt kring arkitektävlingar, vilket i kombination med bristande projektstyrning bidragit till fördyringar för skattebetalarna, och resulterat i eftersatt underhåll på annat håll. Brist på ekonomiskt ansvarstagande riskerar leda till mindre pengar till kulturverksamhet och viktiga välfärdssatsningar.

Mot denna bakgrund är det mycket positivt att vi nu möjliggör för en ansvarsfull finansiering av underhållsåtgärder av stadsbiblioteket och intilliggande basarer. Förslaget innebär att det eftersatta och löpande underhållet åtgärdas under en femårsperiod till en total investeringsutgift om 260 miljoner kronor. Fokus ligger på att bevara den kulturhistoriskt viktiga fastigheten, samtidigt som vi exempelvis ökar barnsäkerheten och förbättrar tillgängligheten. Underhållsåtgärderna innebär samtidigt ett ansvarstagande för fastigheternas fortsatta värde och säkerställer att kulturnämndens verksamhet kan fortgå utan att drabbas av akuta driftsstopp.

Stadsbiblioteket är inte enbart en av stadens viktigaste byggnader, utan även en populär kulturinstitution i hjärtat av Stockholm. Med detta beslut kan vi äntligen upprusta byggnaden, och samtidigt ge stockholmarna en fortsatt fantastisk kulturinstitution och medarbetarna en välbehövlig arbetsro.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Karin Wanngård, Olle Burell, Emilia Bjuggren och Jan Valeskog (alla S) och borgarrådet Clara Lindblom (V) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Att förslaget återremitteras till kommunstyrelsen för ytterligare beredning.

Att fastighetskontoret och kulturförvaltningen ges i uppdrag att återkomma med ett reviderat genomförandebeslut som ger förutsättningar för utveckling av verksamheten i Stadsbiblioteket.

Att berörda nämnder och styrelser ges i uppdrag att föra dialog med enskilda aktörer och åiterrapportera om intresse att bidra till en utveckling av Stockholms stadsbibliotek.

Att därutöver anföra:

Runt om i Europa investerar man i de mötesplatser som biblioteken utgör. I Helsingfors, Wien och Amsterdam (för att bara nämna några exempel) har det nyligen byggts nya stadsbibliotek som utgör viktiga samlingsplatser för bildning, debatt och upplevelser.

I Stockholm har den borgerliga majoriteten valt en annan väg. Efter ett snart år av den nya majoritetens kulturpolitik går det inte att gestalta den på annat sätt än som i bästa fall skeptisk, i värsta fall fientlig, till kulturen. De omfattande besparingar som genomförts på biblioteken är den kanske tydligaste illustrationen på denna politik.

Det förslag som nu presenteras för en av Stockholms verkliga märkesbyggnader, Stockholms stadsbibliotek, innebär knappt ett underhåll som gör att byggnadens kvaliteter blir bestående, än mindre att verksamheten utvecklas i takt med det omgivande samhället. Att den borgerliga majoriteten nu föreslår att mer resurser ska användas för lokaler avsedda för detaljhandel och hamburgerrestaurang än för biblioteksverksamhet säger mycket om ambitionerna för kulturpolitiken.

Kombinationen av att avveckla verksamheter i Annexet, delvis inhysa verksamheter därifrån i huvudbyggnaden och sedan avfärda utredningsalternativ som skulle ha gett förutsättningar att utveckla verksamheterna innebär sammantaget att utrymmet för stadsbiblioteket, fysiskt och andligt, krympts.

Endast renovering utan verksamhetsutveckling innebär istället att biblioteksverksamheten inte kommer kunna leva upp ens till dagens krav. Möjligheten att värna de känsliga klassiska delarna av Asplundhuset minskar, samtidigt som en fullgod modernisering omöjliggörs.

Behovet av att lära och läsa i lugn och ro kan inte alltid samsas med behov av upplevelser och samtal kring litteratur och andra ämnen. Ett exempel på det är att rotundan idag används som scen för alla större program och evenemang – för både barn och vuxna - samtidigt som den är en del av det öppna biblioteket. Därför behövs en yta för allt från demokratitorg till litterära föreläsningar och barnteateruppföranden. Biblioteket som mötesplats behöver en större flexibel yta med läsplatser kombinerat med café och närhet till scen.

Den digitala tekniken ställer också helt nya krav på lokalerna. Det handlar om allt från logistik, och självbetjäningssystem till nedladdning av e-medier och andra tjänster. Den digitala tekniken behöver integreras och tillgängliggöras i det fysiska rummet.

Ett bibliotek som inte tillåts utvecklas riskerar att bli ett museum och särskilt tydligt kommer det att vara i förhållande till de prioriterade målgrupperna för bibliotekets verksamhet. I de alternativ som inneburit en utveckling har särskilda satsningar och ytor dedikerats till verksamheten för barn och ungdomar. Med det minimalistiska renoveringsalternativ som nu föreslås stoppas detta helt. Med ett utvecklat stadsbibliotek kan vidare nyanlända och personer med funktionsnedsättning ges bättre förutsättningar att ta del av verksamheten. Idag finns inom byggnaden stora brister avseende tillgänglighet. Byggnaden behöver anpassas för att uppnå moderna krav på tillgänglighet. Alla ska ha rätt att kunna förflytta sig, vistas i, och använda hela Stockholms stadsbibliotek.

Att rusta kulturhistoriska byggnader till en modern användning kostar. Det gäller oavsett om verksamheterna ska rustas eller utvecklas. Det finns i sammanhanget anledning att känna stor tveksamhet om hållfastheten inför de kalkyler fastighetsborgarrådet redovisat i detta ärende. Att göra en minimal renovering som vi redan nu vet kommer föranleda ytterligare upprustningar inom en snar framtid riskerar leda till ineffektivitet både vad gäller verksamhet och ekonomi. Risken är uppenbar att exempelvis den renovering som med stor sannolikhet kommer krävas bland annat avseende ventilation innebär ytterligare stora behov av investeringar. Utöver att detta torde påverka anställda och besökare på ett negativt vis redan idag genom sämre luftkvalitet riskerar därtill de investeringar som nu föreslås att till stor del vara ett luftslott där staden skjuter upp kostnader som alla vet måste göras istället för att samköra det på ett effektivt vis samtidigt.

Tidigare beräkningar har gjort gällande att skillnaden mellan att utveckla och rusta uppgår till drygt 200 miljoner kronor. Det finns investeringar som staden kan och ska avvara. Beslutet att rusta Östermalms saluhall som fattades i juni 2014 beräknas som jämförelse kosta mer än en miljard kronor. Att ha ett stadsbibliotek av högsta arkitektoniska nivå anpassad för modern verksamhet är mer värt än nya investeringar i slott och saluhallar.

Det har även visat sig att det framförts intresseanmälningar om att bidra med finansiering från enskilda företag och stiftelser för att eventuellt kunna upprätthålla det kulturhistoriska värdet samtidigt som verksamheten medges möjlighet att utvecklas. Vi anser att staden bör föra diskussioner med de aktörer som visat sig ha ett engagemang för kulturinstitutioner i allmänhet och stadsbiblioteket i synnerhet om möjlig samfinansiering. De kontakter som tas i detta syfte bör redovisas när ärendet återkommer till kommunfullmäktige efter återremissen.

De förslag som fanns i förslag A bör inte avföras från fortsatt arbete. Tvärtom talar mycket för att utgångspunkten i förslaget, att få till stånd en modern verksamhetsutveckling och samtidigt bevara den kulturhistoriskt unika miljön, är en central del för utvecklingen av stadsbiblioteket. Basarerna längs Sveavägen kan då bli en del av biblioteket. Tidigare utredningar har visat hur förslaget skulle ge både större ytor och en tillgänglig anslutning. Därtill skulle yteffektiviteten öka genom flexibla lösningar och genom att delar av nuvarande bokmagasin görs om till publika ytor.

Vi är dock öppna för att även diskutera andra förslag som utvecklar biblioteksverksamheten vid Stadsbiblioteket den dagen det finns någon att seriöst diskutera detta med. Men om målet med Asplunds stadsbibliotek framgent mest är att krympa, stänga ner och kommersialisera är det en politik som får bäras av högerpartier allena.

Vi anser därför att fastighetskontoret och kulturförvaltningen bör få i uppdrag att återkomma med ett reviderat genomförandebeslut utifrån de nya förutsättningar som finns

med ett avvecklat Annex och med inriktningen att utveckla verksamheten framgent så att stadsbiblioteket blir ett bibliotek i världsklass med förutsättningar att locka fler stockholmare, gamla och unga, till läsandet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Fastighetsnämnden medges rätt att genomföra projekt Underhåll av Stadsbiblioteket till en sammanlagd investeringsutgift om 260,0 mnkr.
2. Utgifterna för 2019 ska inrymmas inom nämndens investeringsbudget.
3. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2020.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del, under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt ovan, följande.

Kulturnämnden medges rätt att teckna ett tillägg till hyresavtal med fastighetsnämnden med en tillkommande hyra om 7,0 mnkr år 1 till följd av investeringen.

Stockholm den 2 oktober 2019

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Dennis Wedin och Jonas Naddebo

Mats Larsson

Reservation anfördes av Karin Wanngård, Jan Valeskog och Karin Gustafsson (alla S) och Clara Lindblom och Rashid Mohammed (båda V) med hänvisning till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersätтарыttrande gjordes av Sissela Nordling Blanco (Fi) med hänvisning till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Fastighetsnämnden äger fastigheten Spelbomskan 16 bestående av stadsbiblioteket, Asplundshuset och basarer. Fastigheten har under ett antal år varit föremål för utredning och projektering av framtida användning av byggnaden.

De tidigare alternativ som utretts och som avsett omfattande ombyggnad, utveckling och renovering har visat sig inte vara ekonomiskt hållbara. Därför har fastighetsnämnden och kulturnämnden i ett gemensamt genomförandebeslut istället föreslagit att fastigheten underhålls till en investeringsutgift om 260 miljoner kronor.

Nämnderna konstaterar att stadens stora investeringsvolym medför ett ökat ansvar för nämnder och bolagsstyrelser att öka styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar. De alternativ som utretts och där systemhandling arbetats fram visar att de två alternativ som utretts inom ramen för inriktningsbeslutet innebär betydande investeringar. Byggnaden har också under processen byggnadsminnesförklarats av Länsstyrelsen.

De underhållsåtgärder som föreslås innebär ett ansvarstagande för fastigheternas fortsatta värde och säkerställer att kulturnämndens verksamhet kan fortgå utan att drabbas av akuta driftsstopp. De underhållsåtgärder som planeras inom en femårsperiod är uppfyllande av myndighetskrav, förbättrad brandsäkerhet och tekniska installationer, utvändigt renovering, åtgärder av vatten och avlopp. De så kallade basarerna med externa hyresgäster behöver tomställas på grund av omfattande underhållsåtgärder. En översyn av fastigheterna kommer göras generellt för ökad barnsäkerhet och tillgänglighet.

Investeringsutgiften uppgår till 217 miljoner kronor, 260 miljoner kronor inklusive index. Efter 2025 då underhållsprojektet är genomfört tillkommer cirka 5 miljoner kronor per år för att fastigheterna ska fortsatt vara välskötta. Projektets påverkan på fastighetsnämnden resultatbudget bedöms som neutralt. Investeringen medför en ökad hyreskostnad för kulturnämnden om 7 miljoner kronor år 1 och hyresintäkter från externa hyresgäster kommer sättas marknadsmässigt.

Fastighetsnämnden har bedömt att investeringen inte kommer kunna rymmas inom den långsiktiga investeringsramen. Det utredningsarbete som härrör till tidigare utredningar om 57 miljoner kronor kommer belasta resultatet år 2019. Fastighetsnämnden uppger att de inte kommer inrymma detta inom tilldelad budget 2019. Kulturnämndens upparbetade kostnader om 6,5 miljoner kronor bedöms också belasta årets resultat.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 juni 2019 enligt fastighetskontorets och kulturförvaltningens gemensamma förslag.

Fastighetsnämnden beslutar att för sin del godkänna förslag till genomförande och föreslår att kommunfullmäktige godkänner förslaget till genomförande för projekt Underhåll stadsbiblioteket Spelbomskan 16 och att fastighetsnämnden medges rätt att genomföra projektet till en investeringsutgift om 260 mnkr (217 mnkr exklusive index).

Reservation anfördes av vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Lars Bäck m.fl. (V) med hänvisning till sitt förslag till beslut, *bilaga 1*.

Fastighetskontorets och kulturförvaltningens gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 29 maj 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Stockholms stadsbibliotek invigdes 1928 och ansågs då vara ett mycket modernt bibliotek. Idag är biblioteket och intilliggande basarerna med hyresgästerna Mc Donalds, Office Depot, Falafelkungen och 7-Eleven i stort behov av renovering och inga större investeringar har gjorts sedan 1980-talet.

Ursprungligen var uppdraget att utveckla fastigheten genom att samla all publik biblioteksverksamhet i Gunnar Asplunds biblioteksbyggnad, och utveckla basarerna längs Sveavägen så att de skulle bli en del av biblioteket.

Då investeringsutgifterna för ett utvecklingsalternativ ansågs höga gavs kontoret i uppdrag att även titta på ett alternativ B. I april 2017 fattade kommunfullmäktige reviderat inriktningsbeslut som omfattade två alternativ:

- Alternativ A, som avsåg utveckling, ombyggnad och renovering av Stadsbiblioteket och de intilliggande basarerna. Detta alternativ, innefattande en utökning av de publika ytorna inom stadsbiblioteket och basarerna.
- Alternativ B, som enbart omfattade renovering av stadsbiblioteket och den intilliggande Annexbyggnaden, där Internationella biblioteket tidigare huserade. I mars 2019 fattade dock kulturnämnden beslut att säga upp hyresavtalet för Annexet och flytta Internationella bibliotekets verksamhet till Kungsholmens bibliotek.

Efter genomförd systemhandling för båda alternativen kan kontoret konstatera att även alternativ B som enbart omfattade renovering skulle innebära en betydande investeringsutgift.

Stadsbiblioteket och intilliggande basarer har länge haft ett eftersatt underhåll, som varit tillfälligt pausat i avvaktan på de flertalet olika planer för fastighetens utveckling som pågått under årens lopp. Stadens stora investeringsvolym medför ett ökat ansvar för bolag och nämnder att öka styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar i de stora projekten. Fastighetskontoret har därför utrett möjligheterna till ett alternativt underhållsprojekt som innebär en väsentligt lägre investeringsutgift än vad som tidigare utretts och som tar ansvar för fastighetens fortsatta värde genom att ta hand om och bevarar den kulturhistoriskt viktiga fastigheten, och som säkerställer att kulturförvaltningens verksamhet kan fortgå och inte drabbas av akuta driftstopp.

Underhållsprojektet innebär att det eftersatta och en del av det löpande underhållet åtgärdas under en femårsperiod för att återställa fastighetens skick avseende drift och myndighetskrav. Utifrån ett ekonomiskt respektive tidsmässigt perspektiv förordar fastighetskontoret detta alternativ. Därmed avslutas arbetet med alternativ "A" och "B".

Tidigare beslut

Utredningsbeslut kommunstyrelsens ekonomiutskott sep 2012 (Dnr 308-864/2012)

Reviderat utredningsbeslut kommunstyrelsens ekonomiutskott maj 2013 (Dnr 308-488/2013)

Inriktningsbeslut kommunfullmäktige februari 2016 (Dnr 122-1675/2015)

Reviderat inriktningsbeslut kommunfullmäktige april 2017 (Dnr 122-291/2017)

Investeringens mål och syfte

Genomförande av underhåll för Stadsbiblioteket bidrar till inriktningsmålet att Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser.

Projektets mål är att bibehålla fastighetens värde och attraktionskraft, och därmed bidra med samhällsnytta inom inriktningsmålet att Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring.

Beskrivning av projektet

Den berörda fastigheten Spelbomskan 16 omfattar stadsbiblioteket (Asplundhuset) och de intilliggande basarerna utmed Sveavägen med hyresgästerna Mc Donalds, Office Depot, Falafelkungen och 7-Eleven.

Förslaget innebär att säkerställa fastighetens användning och skick avseende drift och myndighetskrav genom åtgärder för underhåll under en femårsperiod. Åtgärderna innefattar inte någon utveckling av fastigheten utan endast underhållsåtgärder utifrån nuvarande användning. Tekniska installationer i fastigheten bedöms ha en kvarstående livslängd på ca 10 år och planerade underhållsåtgärder avser i huvudsak endast komplettering och injustering under perioden. Nedan anges i stora drag vilka tekniska system som behöver åtgärdas för de olika byggnaderna inom fastigheten.

Spelbomskan 16 – Stadsbiblioteket (Asplundshuset)

Stadsbiblioteket är den byggnad som har störst underhållsbehov både på kort och på lång sikt. Planerat underhåll inom femårsperioden avser:

- uppfyllande av myndighetskrav med ökad barnsäkerhet, förbättrad brandsäkerhet och tillgänglighet
- injustering av tekniska installationer
- utvändig renovering med översyn av bland annat dränering, tak och terrass
- översyn och åtgärder av vatten och avlopp.

Spelbomskan 16 – Basarerna

Basarerna i anslutning till Stadsbiblioteket har i sin helhet uppnått sin tekniska livslängd. Basarerna behöver tomställas och göras stomrena och tekniska installationer bytas. Evakuering av hyresgäster behöver utföras då underhållsåtgärderna är omfattande. Projektering av upprustning behöver starta omgående.

Hållbarhet och kvalitet

Stadsbiblioteket bedöms ha ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde och byggnaderna är byggnadsminnesmärkta av länsstyrelsen. De anses som mycket värdefulla ur ett bevarandevärde och det ställs höga krav på val av material och utförande. Avstämning med länsstyrelsen ska göras löpande.

Komplettering och översyn ska utföras generellt för ökad barnsäkerhet och ökad tillgänglighet, framförallt avseende entréer.

Byggnaderna behöver även uppdateras med hänsyn till nu gällande myndighetskrav avseende brandsäkerhet.

Organisation

Fastighetskontoret kommer genom regelbundna avstämningar med Kulturförvaltningen att tillse att arbetenas fortskridande sker i dialog med verksamheten. Fastighetskontoret tillsätter en styrgrupp för säkerställande av projektets framdrift.

Tidplan för projektet

Delar av projektet bedöms ha ett behov av genomförande inom ett akut till kortsiktigt tidsperspektiv, med anledning av eftersatt underhåll.

Preliminär tidplan

Projektering

Q3 2019

Start bygghandling	Q1 2020
Löpande produktion Stadsbiblioteket	2020 - 2024
Produktion Basarer	2023 - 2024

Ekonomi

Investeringsutgiften för projektet bedöms till 260 mnkr (217 mnkr exklusive index) för perioden 2019-2025 för att genomföra det eftersatta underhållet.

Efter 2025 bedömer fastighetskontoret de årliga underhållsutgifterna till cirka 5 mnkr/år för att fastigheten skall fortsätta att vara välskött och hålla över tid. Dessa kommer att generera ökade kapitalkostnader.

Eventuell ersättning för stillestånd till hyresgäster har beaktats i den totala investeringsutgiften.

Investeringsutgifterna för projektet fördelar sig enligt nedan:

Aktivitet	Utgift 2019- 2025 (mnkr)
Spelbomskan 16 Stadsbiblioteket	106 mnkr
Spelbomskan 16 Basarer	111 mnkr
<i>Summa investeringsutgifter</i>	<i>217 mnkr</i>
Summa investeringsutgifter inkl. index	260 mnkr

Påverkan på fastighetsnämndens ekonomi

Investeringen bedöms medföra ökade hyresintäkter från kulturnämnden, beräknat på helårsbasis efter avslutad upprustning, i form av en tilläggshyra om cirka 7 mnkr/år år 1. Kapitalkostnaden är beräknad på komponentavskrivning samt stadens nuvarande internränta om 1,0 %. Tilläggshyran kommer att vara kostnadsbaserad.

Hyresintäkter från externa aktörer efter renovering beräknas utifrån antagna marknadsmässiga hyror. Eventuella investeringar och ändringar i externa hyresgästers lokaler finansieras genom tilläggshyra.

Projektets påverkan på resultatbudgeten avseende driftkostnader bedöms som neutralt.

Kontoret konstaterar att nuvarande resultatöverskott från den del som avser basarerna kommer att försvinna efter färdigställande av projektet. Detta kommer att negativt påverka kontorets möjlighet att nå det av kommunfullmäktige fastställda överskottskravet.

Kontoret förutsätter att projektet kommer att finansieras inom nämndens utökade investeringsplan. Att finansiera det inom nämndens långsiktiga investeringsplan bedöms inte som möjligt. Kontoret bedömer att investeringsutgifterna för år 2019 kan inrymmas inom den utökade planen förutsatt att nämnden medges rätt att omprioritera inom denna ram.

Hittills nedlagda utgifter för utredningsarbete gällande alternativ "A" och "B" som avslutas genom detta ärende uppgår till 57 mnkr. Det som är upparbetat inom det tidigare projektet kommer medföra förgävesprojekteringskostnader för fastighetsnämnden som kommer att behöva hanteras i samband med att det tidigare projektet avslutas. Kostnaderna kommer att belasta fastighetsnämndens resultat för 2019 och kommer behöva hanteras i samband med årsbokslutet. Fastighetsnämnden ser inga möjligheter att kunna inrymma dessa kostnader inom nämndens resultatbudget

Påverkan på kulturnämndens verksamhet och ekonomi

Investeringen samt den bedömda årliga underhållskostnaden för tiden efter 2025 beräknas ge kulturförvaltningen, räknat på helårsbasis efter avslutad upprustning, en tilläggshyra på cirka 7 mnkr/år år 1. Hyrestillägg motsvarar fastighetskontorets kapitalkostnader över tid.

Utöver hyran till fastighetsnämnden har kulturnämnden inga större tillkommande egna kostnader för drift av det renoverade biblioteket.

Hyrestillägg regleras genom ett särskilt avtal vilket undertecknas av fastighetskontoret och kulturförvaltningen då kommunfullmäktige fattat beslut i ärendet.

Kulturförvaltningens upparbetade utgifter för investeringsalternativ "A" och "B" uppgår till totalt 6,5 mnkr.

Vissa arbeten kan innebära att delar av stadsbiblioteket tillfälligt behöver stängas av.

Risk och möjligheter

Risk kopplat till projektet bedöms som medel. Stadsbiblioteket och basarerna är byggnadsminne vilket medför höga krav på bevarande och utförande, vilket kan föranleda en högre utgift än bedömt. Fastighetskontoret ser dock möjligheter till att anpassa underhållstakten över tid och arbetar kontinuerligt med att förebygga och utföra åtgärder för att minimera de risker vi har i projektet. I kalkyl och slutkostnadsprognos har höjd tagits för viss hantering av risker.

Nedan återfinns de identifierade största påverkande riskerna för projektet:

Risk	Risikfaktor (låg/medel/hög)	Kommentar
Byggnadsminne	hög	Kan påverka tid och val av utförande. Kontakt ska tas i tidigt skede för avstämning med länsstyrelsen. Kan innebära att vissa åtgärder får fördelas över tid.
Rotundans tak	medel	Brandskydd av konstruktion och åtkomst till rotundans tak behöver detaljprojekteras och åtgärdas.
Stomme basarer	medel	Behov av åtgärder i stomme behöver detaljprojekteras och åtgärdas.

Ärendets beredning

Samråd har skett med stadsledningskontoret 2019-05-27.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 juni 2019 enligt fastighetskontorets och kulturförvaltningens gemensamma förslag.

Kulturnämnden godkänner en tillkommande hyreskostnad om cirka 7 mnkr/år från år 2025 som en följd av genomförande av projekt Underhåll stadsbiblioteket Spelbomskan 16 och föreslår att kommunstyrelsen godkänner den tillkommande hyreskostnaden.

Reservation anfördes av vice ordföranden Torun Boucher m.fl. (V) och Olle Burell m.fl. (S) med hänvisning till sitt förslag till beslut, *bilaga 1*.

Kulturförvaltningens och fastighetskontorets gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 29 maj 2019 har samma lydelse som fastighetsnämndens. Se ovan.

Beredning

Ärendet har initierats av fastighetsnämnden och kulturnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 4 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret konstaterar att planeringen av de tidigare alternativ som utretts överstiger de i inriktningsbeslutet bedömda utgifterna. En större ombyggnad och utveckling var också behäftad med stora risker till följd av markförhållanden, byggandens komplexitet och byggandens antikvariska värden. Ett flertal större projekt inom fastighetsnämnden har under senare år fördrats väsentligt och såväl fastighetsnämnden som kulturnämnden har i uppdrag att arbeta för en ökad styrning av investeringar och tillkommande lokal- och driftskostnader.

Stadsledningskontoret anser därför att förslaget till genomförandebeslut omfattande underhållsåtgärder om 260 miljoner kronor är i enlighet med stadens investeringsstrategi och nämndernas uppdrag i kommunfullmäktiges budget.

Stadsledningskontoret föreslår att fastighetsnämnden medges rätt att genomföra projekt Underhåll av Stadsbiblioteket till en sammanlagd investeringsutgift om 260,0 mnkr. Utgifterna för 2019 ska inrymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2020. Vidare föreslås att kulturnämnden medges rätt att teckna ett tillägg till hyresavtal med fastighetsnämnden med en tillkommande hyra om 7,0 mnkr år ett till följd av investeringen.

Reservationer m.m.

Fastighetsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Lars Bäck m.fl. (V) enligt följande.

1. Att avslå förslaget till beslut i sin helhet.
2. Att ge fastighetskontoret och kulturförvaltningen i uppdrag att återkomma med ett reviderat genomförandebeslut som ger förutsättningar för utveckling av verksamheten i Stadsbiblioteket.
3. Att därutöver anföra följande:

Runt om i Europa investerar man i de mötesplatser som biblioteken utgör. I Helsingfors, Wien och Amsterdam (för att bara nämna några exempel) har det nyligen byggts nya stadsbibliotek som utgör viktiga samlingsplatser för bildning, debatt och upplevelser.

I Stockholm har den borgerliga majoriteten valt en annan väg. Efter ett snart år av den nya majoritetens kulturpolitik går det inte att gestalta den på annat sätt än som i bästa fall skeptisk, i värsta fall fientlig, till kulturen. De omfattande besparingar som genomförts på biblioteken är den kanske tydligaste illustrationen på denna politik.

Det förslag som nu presenteras för en av Stockholms verkliga märkesbyggnader, Stockholms stadsbibliotek, innebär knappt ett underhåll som gör att byggnadens kvaliteter blir bestående, än mindre att verksamheten utvecklas i takt med det omgivande samhället. Att den borgerliga majoriteten nu föreslår att mer resurser ska användas för lokaler avsedda för detaljhandel och hamburgerrestaurang än för biblioteksverksamhet säger mycket om ambitionerna för kulturpolitiken.

Kombinationen av att avveckla verksamheter i Annexet, delvis inhysa verksamheter därifrån i huvudbyggnaden och sedan avfärda utredningsalternativ som skulle ha gett förutsättningar att utveckla verksamheterna innebär sammantaget att utrymmet för stadsbiblioteket, fysiskt och andligt, krympts.

Endast renovering utan verksamhetsutveckling innebär istället att biblioteksverksamheten inte kommer kunna leva upp ens till dagens krav. Möjligheten att värna de känsliga klassiska delarna av Asplundhuset minskar, samtidigt som en fullgod modernisering omöjliggörs. Behovet av att lära och läsa i lugn och ro kan inte

alltid samsas med behov av upplevelser och samtal kring litteratur och andra ämnen. Ett exempel på det är att rotundan idag används som scen för alla större program och evenemang – för både barn och vuxna - samtidigt som den är en del av det öppna biblioteket. Därför behövs en yta för allt från demokratitorg till litterära föreläsningar och barnteateruppföranden. Biblioteket som mötesplats behöver en större flexibel yta med läsplatser kombinerat med café och närhet till scen.

Den digitala tekniken ställer också helt nya krav på lokalerna. Det handlar om allt från logistik, och självbetjäningssystem till nedladdning av e-medier och andra tjänster. Den digitala tekniken behöver integreras och tillgängliggöras i det fysiska rummet.

Ett bibliotek som inte tillåts utvecklas riskerar att bli ett museum och särskilt tydligt kommer det att vara i förhållande till de prioriterade målgrupperna för bibliotekets verksamhet. I de alternativ som inneburit en utveckling har särskilda satsningar och ytor dedikerats till verksamheten för barn och ungdomar. Med det minimalistiska renoveringsalternativ som nu föreslås stoppas detta helt. Med ett utvecklat stadsbibliotek kan vidare nyanlända och personer med funktionsnedsättning ges bättre förutsättningar att ta del av verksamheten. Idag finns inom byggnaden stora brister avseende tillgänglighet. Byggnaden behöver anpassas för att uppnå moderna krav på tillgänglighet. Alla ska ha rätt att kunna förflytta sig, vistas i, och använda hela Stockholms stadsbibliotek.

Att rusta kulturhistoriska byggnader till en modern användning kostar. Det gäller oavsett om verksamheterna ska rustas eller utvecklas. Det finns i sammanhanget anledning att känna stor tveksamhet om hållfastheten inför de kalkyler fastighetsborgarrådet redovisat i detta ärende. Att göra en minimal renovering som vi redan nu vet kommer föranleda ytterligare upprustningar inom en snar framtid riskerar leda till ineffektivitet både vad gäller verksamhet och ekonomi. Risken är uppenbar att exempelvis den renovering som med stor sannolikhet kommer krävas bland annat avseende ventilation innebär ytterligare stora behov av investeringar. Utöver att detta torde påverka anställda och besökare på ett negativt vis redan idag genom sämre luftkvalitet riskerar därtill de investeringar som nu föreslås att till stor del vara ett luftslott där staden skjuter upp kostnader som alla vet måste göras istället för att samköra det på ett effektivt vis samtidigt.

Tidigare beräkningar har gjort gällande att skillnaden mellan att utveckla och rusta uppgår till drygt 200 miljoner kronor. Det finns investeringar som staden kan och ska avvara. Beslutet att rusta Östermalms saluhall som fattades i juni 2014 beräknas som jämförelse kosta 980 miljoner kronor. Att ha ett stadsbibliotek av högsta arkitektoniska nivå anpassad för modern verksamhet är mer värt än nya investeringar i slott och saluhallar.

De förslag som fanns i förslag A bör därför inte avföras från fortsatt arbete. Tvärtom talar mycket för att utgångspunkten i förslaget, att få till stånd en modern verksamhetsutveckling och samtidigt bevara den kulturhistoriskt unika miljön, är en central del för utvecklingen av stadsbiblioteket. Basarerna längs Sveavägen kan då bli en del av biblioteket. Tidigare utredningar har visat hur förslaget skulle ge både större

ytor och en tillgänglig anslutning. Därtill skulle yteffektiviteten öka genom flexibla lösningar och genom att delar av nuvarande bokmagasin görs om till publika ytor.

Vi är dock öppna för att även diskutera andra förslag som utvecklar biblioteksverksamheten vid Stadsbiblioteket den dagen det finns någon att seriöst diskutera detta med. Men om målet med Asplunds stadsbibliotek framgent mest är att krympa, stänga ner och kommersialisera är det en politik som får bäras av högerpartier allena.

Vi anser därför att fastighetskontoret och kulturförvaltningen bör få i uppdrag att återkomma med ett reviderat genomförandebeslut utifrån de nya förutsättningar som finns med ett avvecklat Annex och med inriktningen att utveckla verksamheten framgent så att stadsbiblioteket blir ett bibliotek i världsklass med förutsättningar att locka fler stockholmare, gamla och unga, till läsandet.

Kulturnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Torun Boucher m.fl. (V) och Olle Burell m.fl. (S) enligt följande.

1. Att avslå förslaget till beslut i sin helhet
2. Att ge fastighetskontoret och kulturförvaltningen i uppdrag att återkomma med ett reviderat genomförandebeslut som ger förutsättningar för utveckling av verksamheten i Stadsbiblioteket.
3. Att därutöver anföras:

Runt om i Europa investerar man i de mötesplatser som biblioteken utgör. I Helsingfors, Oslo, Wien och Amsterdam har det nyligen byggts, eller planeras det för, nya stadsbibliotek som utgör viktiga samlingsplatser för bildning, debatt och upplevelser.

I Stockholm har den nya majoriteten valt en annan väg. Efter snart ett år av borgerlig kulturpolitik går det inte att gestalta den på annat sätt än som i bästa fall skeptisk, i värsta fall fientlig, till kulturen. De omfattande besparingar som genomförts på biblioteken är den kanske tydligaste illustrationen på denna politik.

Det förslag som nu presenteras för en av Stockholms verkliga märkesbyggnader, Stockholms stadsbibliotek, innebär knappt ett underhåll som gör att byggnadens kvaliteter blir bestående, än mindre att verksamheten utvecklas i takt med det omgivande samhället. Att den borgerliga majoriteten nu föreslår att mer resurser ska användas för lokaler avsedda för detaljhandel och hamburgerrestaurang än för biblioteksverksamhet säger mycket om ambitionerna för kulturpolitiken.

Kombinationen av att avveckla verksamheter i Annexet, delvis inhysa verksamheter därifrån i huvudbyggnaden och sedan avfärda utredningsalternativ som

skulle ha gett förutsättningar att utveckla verksamheterna innebär sammantaget att utrymmet för stadsbiblioteket, fysiskt och andligt, har krympts.

Endast en minimal renovering utan verksamhetsutveckling innebär istället att biblioteksverksamheten inte kommer kunna leva upp ens till dagens krav. Möjligheten att värna de känsliga klassiska delarna av Asplundhuset minskar, samtidigt som en fullgod modernisering omöjliggörs. Behovet av att lära och läsa i lugn och ro kan inte alltid samsas med behov av upplevelser och samtal kring litteratur och andra ämnen. Ett exempel på det är att rotundan idag används som scen för alla större program och evenemang – för både barn och vuxna - samtidigt som den är en del av det öppna biblioteket. Därför behövs en yta för allt från demokratitorg till litterära föreläsningar och barnteateruppföranden. Biblioteket som mötesplats behöver en större flexibel yta med läsplatser kombinerat med café och närhet till scen.

Den digitala tekniken ställer också helt nya krav på lokalerna. Det handlar om allt från logistik, och självbetjäningssystem till nedladdning av e-medier och andra tjänster. Den digitala tekniken behöver integreras och tillgängliggöras i det fysiska rummet.

Ett bibliotek som inte tillåts utvecklas riskerar att bli ett museum. Särskilt tydligt kommer det att vara i förhållande till de prioriterade målgrupperna för bibliotekets verksamhet. I de alternativ som inneburit en utveckling har särskilda satsningar och ytor dedikerats till verksamheten för barn och ungdomar. Med det minimala renoveringsalternativ som nu föreslås stoppas detta helt.

Idag finns inom byggnaden stora brister avseende tillgänglighet. Byggnaden behöver anpassas för att uppnå moderna krav på tillgänglighet. Alla ska ha rätt att kunna förflytta sig, vistas i, och använda hela Stockholms stadsbibliotek. Vi ser vidare med oro på hur den fortsatta nedmonteringen av biblioteksverksamheten kommer att påverka arbetet med nyanlända och andra grupper som idag besöker biblioteket. Med ett utvecklat stadsbibliotek kan istället barn, ungdomar, nyanlända och personer med funktionsnedsättning ges bättre förutsättningar att ta del av verksamheten.

Att rusta kulturhistoriska byggnader till en modern användning kostar. Det gäller oavsett om verksamheterna ska rustas eller utvecklas. Det finns i sammanhanget anledning att känna stor tveksamhet om hållfastheten inför de kalkyler fastighetsborgarrådet redovisat i detta ärende. Att göra en minimal renovering som vi redan nu vet kommer föranleda ytterligare upprustningar inom en snar framtid riskerar leda till ineffektivitet både vad gäller verksamhet och ekonomi. Så snart de föreslagna åtgärderna är genomförda bedöms de tekniska installationerna vara uttjänta och stora investeringar kommer direkt krävas i bland annat värme- och ventilationssystem. Istället för att göra de nödvändiga investeringarna samordnat och effektivt så kommer stadsbiblioteket under lång tid framöver vara ett utdraget byggprojekt på bekostnad av en välfungerande kulturverksamhet. Det är dåligt för verksamheterna och det är dålig fastighetsförvaltning

Tidigare beräkningar har gjort gällande att skillnaden mellan att utveckla och rusta uppgår till drygt 200 miljoner kronor. Det finns investeringar som staden kan och ska avvara. Beslutet att rusta Östermalms saluhall som fattades i juni 2014 beräknas som

jämförelse kosta 980 miljoner kronor. Att ha ett stadsbibliotek av högsta arkitektoniska nivå anpassad för modern verksamhet är mer värt än nya investeringar i slott och saluhallar.

Det förslag som redovisas i ärendet som förslag A bör därför inte avföras från fortsatt arbete. Tvärtom talar mycket för att utgångspunkten i förslaget, att få till stånd en modern verksamhetsutveckling och samtidigt bevara den kulturhistoriskt unika miljön, är en central del för utvecklingen av stadsbiblioteket. Basarerna längs Sveavägen kan då bli en del av biblioteket. Tidigare utredningar har visat hur förslaget skulle ge både större ytor och en tillgänglig anslutning. Därtill skulle yteffektiviteten öka genom flexibla lösningar och genom att delar av nuvarande bokmagasin görs om till publika ytor.

Vi är dock öppna för att diskutera även andra förslag som utvecklar biblioteksverksamheten vid Stadsbiblioteket den dagen det finns en seriös motpart att diskutera detta med. Men om målet med Asplunds stadsbibliotek framgent mest är att krympa, stänga ner och kommersialisera är det en politik som får bäras av högerpartier allena.

Vi anser därför att fastighetskontoret och kulturförvaltningen bör få i uppdrag att återkomma med ett reviderat genomförandebeslut utifrån de nya förutsättningar som finns med ett avvecklat Annex och med inriktningen att utveckla verksamheten så att stadsbiblioteket blir ett bibliotek i världsklass med förutsättningar att locka fler stockholmare till läsandet.